

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
เลขที่รับ..... C ๓๕๖๕
วันที่..... ๕ ส. ค. ๖๖
เวลา..... ๑๓.๓๐

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กลุ่มนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน โทร. ๒๑๗๘

ที่ กษ ๐๘๓๗.๐๔/๕๔๗

วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง สรุบบทเรียนที่ได้จากการพัฒนาความรู้

เรียน ผอ.กลุ่มนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามที่ดิฉันได้เข้ารับการอบรม หลักสูตร “ความรู้พื้นฐานด้านแผนที่เพื่อการพัฒนาที่ดิน” ระหว่างวันที่ ๒๑ - ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ทาง <http://lddetraining.ldd.go.th> จัดโดยกรมพัฒนาที่ดิน และหลักสูตร “ความรู้พื้นฐานเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับข้าราชการและบุคลากรภาครัฐทุกระดับ” ในวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ทาง <https://e-learning.dga.or.th> จัดโดยสถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล (Thailand Digital Government Academy) เสร็จเรียบร้อยแล้ว นั้น

ในการนี้ขอส่งสรุบบทเรียนที่ได้จากการพัฒนาความรู้ในการอบรม หลักสูตร “ความรู้พื้นฐานด้านแผนที่เพื่อการพัฒนาที่ดิน” ตามรายละเอียดที่แนบ พร้อมแนบใบประกาศการผ่านหลักสูตร “ความรู้พื้นฐานเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับข้าราชการและบุคลากรภาครัฐทุกระดับ” มาพร้อมนี้ เพื่อประกอบการประเมินตัวชี้วัดระดับความสำเร็จของการพัฒนาความรู้ โดยพัฒนาครบถ้วนตามเงื่อนไขของหลักสูตร

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และโปรดนำเรียน ผอ.กนผ. เพื่อทราบ

(นางวิรัชกานต์ พุ่มทอง)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

เรียน ผอ.กนผ.

เพื่อโปรดพิจารณา

(นางสาวกรรณิศา สฤกษ์ศิริ)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน

๗ ๙๐.๗๗

ลงนามแล้ว

- วรภก. ศก. รวบรวม

(นายเชษฐจรุจ จันทรแปลง)

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

๕ ส.ค. ๖๖

รายงานสรุปการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้/ประชุมเชิงปฏิบัติการ/และเป็นวิทยากร
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

*****

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....นางวิรัชกานต์.....นามสกุล.....พุ่มทอง.....
ตำแหน่ง.....นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ...กลุ่ม/ฝ่าย..กลุ่มนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน.....
หลักสูตร/หัวข้อเรื่องอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ฯ
.....ความรู้พื้นฐานด้านแผนที่เพื่อการพัฒนาที่ดิน.....
สถานที่อบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ฯ
..... <http://lddetraining.ldd.go.th> .....
หน่วยงานที่จัดฝึกอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ฯ
.....กรมพัฒนาที่ดิน.....
ตั้งแต่วันที่.....21.....เดือน.....กรกฎาคม.....พ.ศ. ...2566.. ถึงวันที่.....24.....เดือน.....กรกฎาคม.....พ.ศ. ...2566.....
เพื่อ อบรม สัมมนา อื่นๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 2 สิ่งที่ได้รับจากการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้

2.1 รายงานสรุปเนื้อหาสาระสำคัญในการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ฯ

บทที่ 1 ความรู้พื้นฐานด้านแผนที่เพื่อการพัฒนาที่ดิน

แผนที่ คือ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแสดงลักษณะของพื้นผิวโลกและสิ่งปรากฏอยู่บนผิวโลก ทั้งที่เกิดเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้งหมดหรือบางส่วน โดยแสดงบนแผ่นวัสดุที่เลือกสรรแล้วด้วยการย่อให้มีขนาดเล็กลงตามอัตราส่วนที่พึงประสงค์ ให้สามารถคงรูปลักษณะที่คล้ายของจริงไว้ หรือใช้สัญลักษณ์ทดแทน

ข้อมูลทางแผนที่ คือ ข้อมูลที่ใช้สำหรับจัดทำหรือผลิตแผนที่ เช่น ข้อมูลการปกครอง ที่ตั้งหมู่บ้าน เส้นทางคมนาคม เส้นทางน้ำ แหล่งน้ำ ความลาดชันของพื้นที่ ทิศทางการไหลของน้ำ เป็นต้น

ประเภทของแผนที่

- แบ่งตามมาตราส่วน ได้แก่ แผนที่มาตราส่วนเล็ก มาตราส่วน เล็กกว่า 1:1,000,000 แผนที่มาตราส่วนกลาง มาตราส่วน 1:250,000-1:1,000,000 และแผนที่มาตราส่วนใหญ่ มาตราส่วน ใหญ่กว่า 1:250,000
- แบ่งตามลักษณะการใช้งาน ได้แก่ แผนที่ฐาน (Base Map) เป็นแผนที่ทำขึ้นมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ เช่น แผนที่ภูมิประเทศของกรมแผนที่ทหาร และแผนที่เฉพาะเรื่อง เพื่อแสดงการใช้งานตามวัตถุประสงค์เฉพาะเรื่อง
- แบ่งตามรายละเอียดที่แสดงบนแผนที่ ได้แก่ แผนที่ลายเส้น แผนที่ภาพถ่าย และแผนที่แบบผสม คือแผนที่ที่มีข้อมูลทั้งลายเส้นและภาพถ่าย

องค์ประกอบของแผนที่

- องค์ประกอบในระวางแผนที่ แสดงลักษณะของพื้นผิวโลกหรือปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้น ภายในเส้นขอบระวางแผนที่
- องค์ประกอบภายนอกระวางแผนที่ แสดงรายละเอียดหรือข้อมูลต่างๆ ที่แสดงไว้ภายนอกเส้นขอบระวางแผนที่ทั้ง 4 ด้าน แสดงรายละเอียด และคำอธิบายต่างๆ
- องค์ประกอบของระวางแผนที่ ประกอบด้วย เส้นขอบระวางแผนที่ และค่าพิกัดแผนที่

ระบบพิกัดและพื้นหลักฐานทางแผนที่

ระบบพิกัด (Coordinate System) ในประเทศไทย

เป็นระบบอ้างอิงในการกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลกจากแผนที่ มีลักษณะเป็นตารางโครงข่าย ที่เกิดจากการตัดกันของเส้นตรงสองชุด ที่ถูกกำหนดให้วางตัวแนวเหนือ-ใต้ และแนวตะวันออก-ตะวันตก ของจุดกำเนิดที่กำหนดขึ้น

ระบบพิกัดแผนที่ที่นิยมใช้ในประเทศไทยมี 2 ระบบ

- 1) ระบบพิกัดภูมิศาสตร์ มีค่าพิกัดเป็นขนาดมุมมีหน่วยเป็น องศา ลิปดา พิลิปดา มีความต่อเนื่องจากจุดศูนย์กำเนิดที่เป็นจุดตัดของเส้นศูนย์สูตรกับเส้นเมริเดียนหลัก (เมืองกรีนิช ประเทศอังกฤษ) วิธีบอกตำแหน่งเป็นค่าระยะเชิงมุมของละติจูด และลองจิจูด

2) ระบบพิกัดกริด UTM ใช้ตารางกริดในการกำหนดตำแหน่งและใช้อ้างอิงในการบอกตำแหน่ง วิธีการบอกตำแหน่งเป็นค่าระยะทางไปทางตะวันออก (E) และไปทางเหนือ (N) จากจุดศูนย์กำเนิด มีหน่วยเป็นเมตร

พื้นหลักฐานทางแผนที่ที่ใช้ในประเทศไทย

พื้นหลักฐาน (Datum) พื้นผิวอ้างอิงที่เกิดจากการคำนวณทางคณิตศาสตร์ ซึ่งมีรูปร่างใกล้เคียงกับสัณฐานของโลก มี 2 ประเภท คือ

1) พื้นหลักฐานทางราบ เป็นพื้นผิวอ้างอิงสำหรับการคำนวณทางเรขาคณิต มี 2 ประเภท คือ ระบบ Indian 1975 รั้ววัดภาคพื้นดิน มาตราส่วน 1:50,000 L7017 ระบบ WGS 84 (พื้นหลักฐานสากล) รั้ววัดด้วยดาวเทียมมาตราส่วน 1:50,000 L7018

2) พื้นหลักฐานทางตั้ง พื้นหลักฐานที่ใช้อ้างอิงระดับความสูง (Elevation) ประเทศไทยใช้ MSL ที่เกาะหลัก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

มาตราส่วนแผนที่ คือ อัตราส่วนระหว่างระยะบนแผนที่กับระยะทางในภูมิประเทศ

ชนิดของมาตราส่วนแผนที่

1) มาตราส่วนเศษส่วน หรือมาตราส่วนตัวเลข อัตราส่วนเปรียบเทียบกับระยะทางบนแผนที่กับภูมิประเทศ เช่น 1:50,000

2) มาตราส่วนคำพูด เป็นมาตราส่วนที่ระบุว่า 1 หน่วยของความยาวในแผนที่เท่ากับกี่หน่วยของความยาวในภูมิประเทศ เช่น 1 เซนติเมตร ต่อ 5 กิโลเมตร

3) มาตราส่วนรูปภาพ หรือมาตราส่วนบรรทัด มาตราส่วนที่เป็นเส้นตรงซึ่งถูกแบ่งเป็นส่วนๆ และมีตัวเลขกำกับไว้ เพื่อบอกให้ทราบวาระยะแต่ละส่วนในแผนที่นั้นแทนระยะในภูมิประเทศเท่าไร

การคำนวณหามาตราส่วนแผนที่

มาตราส่วน เท่ากับ ระยะบนแผนที่ หารด้วย ระยะทางราบภูมิประเทศ เช่น มาตราส่วน 1:50,000 คือ ระยะบนแผนที่ 1 หน่วย เท่ากับระยะทางในภูมิประเทศ 50,000 หน่วย

การอ่านค่าระดับความสูงและความลาดชัน

- เส้นชั้นความสูง (Contour Line) เส้นที่แสดงไว้ในแผนที่ โดยสมมติเป็นเส้นที่ลากผ่านจุดบนพื้นผิวที่มีค่าระดับความสูงเท่ากัน

- จุดระดับความสูง (Height Spot) แสดงค่าความสูงของตำแหน่งหรือบริเวณพื้นที่ที่มีลักษณะเด่นชัดเช่น ยอดเขา แอ่งหรือบริเวณที่ราบที่ไม่สามารถแสดงเส้นชั้นความสูงได้

บทที่ 2 แผนที่และข้อมูลทางแผนที่ด้านการพัฒนาที่ดิน

2.1 แผนที่และข้อมูลทางแผนที่ของกรมพัฒนาที่ดิน

แผนที่และข้อมูลทางแผนที่ที่เป็นผลผลิตจากโครงการจัดทำแผนที่เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและทรัพย์สินของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ ภาพถ่ายออร์โธรีโธกราฟิก มาตราส่วน 1:4,000 และ 1:25,000, แบบจำลองระดับสูงเชิงเลข (DEM) 1:4,000, เส้นชั้นความสูงเชิงเลข (Contour) 1:4,000 และหมุดหลักฐานภาคพื้นดิน (Ground Control Point)

แผนที่และข้อมูลทางแผนที่ที่เป็นผลผลิตของกรมพัฒนาที่ดิน ได้แก่ แผนที่แสดงความลาดชันของพื้นที่, ข้อมูลพื้นฐานกลางสารสนเทศ, แผนที่สำมะโนที่ดิน, แผนที่ป่าไม้ถาวรและแผนที่การจำแนกประเภทที่ดิน, แผนที่ดิน, แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน, แผนที่การใช้ที่ดินระดับตำบล, แผนที่พื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร, แผนที่พื้นที่ภัยแล้งซ้ำซาก, แผนที่พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก, แผนที่การชะล้างพังทลายของดิน และแผนที่เสี่ยงต่อการเกิดดินถล่ม

2.2 แผนที่และข้อมูลทางแผนที่ของหน่วยงานภายนอก ได้แก่ แผนที่ภูมิประเทศ, ข้อมูลขอบเขตการปกครอง, ข้อมูลแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ, ข้อมูลแนวเขตป่าอนุรักษ์, ข้อมูลแนวเขตป่าชายเลน, ข้อมูลแนวเขต สปก., ข้อมูลที่สาธารณะประโยชน์, ข้อมูลที่ราชพัสดุ, ข้อมูลนิคมสหกรณ์, ข้อมูลนิคมสร้างตนเอง, ข้อมูลเขตชลประทาน, ข้อมูลพื้นฐานลุ่มน้ำ และแผนที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ

บทที่ 3 การใช้ประโยชน์จากแผนที่และข้อมูลทางแผนที่ด้านการพัฒนาที่ดิน

3.1 การวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน เป็นการวิเคราะห์จำแนกการใช้ที่ดินเพื่อปรับปรุงและสร้างฐานการใช้ที่ดินให้ทันสมัย สอดคล้องกับการใช้ที่ดินในปัจจุบันโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์

3.2 การจำแนกประเภทที่ดินและการถือครองที่ดิน แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ 1) พื้นที่รักษาไว้เป็นป่าไม้ถาวร เพื่อดำเนินการสงวนเป็นป่าสงวนแห่งชาติ และ 2) อุทยานแห่งชาติ และพื้นที่จำแนกออกจากป่าไม้ เพื่อจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม ที่ทำกินราษฎร

3.3 การจัดการทรัพยากรดิน การจัดทำฐานข้อมูลดินและแผนที่ดินของประเทศให้ทันสมัยสอดคล้องกับสถานภาพทรัพยากรดินในปัจจุบัน

3.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน การวางแผนการใช้ที่ดินต้องให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3.5 การอนุรักษ์ดินและน้ำ ใช้แผนที่และข้อมูลทางแผนที่เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์และจัดทำข้อมูลเชิงพื้นที่และแผนที่เฉพาะเรื่องเพื่อประกอบการพิจารณาคัดเลือกพื้นที่ ศึกษาความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ และการสำรวจและออกแบบงานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

3.6 การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เพื่อการบรรเทาสภาพปัญหาภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำ และเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำในพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่นอกเขตชลประทาน

2.2 ประสบการณ์/ประโยชน์ที่ได้รับ/การประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน

ต่อตนเอง

1) มีความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เรียนเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานด้านแผนที่และการใช้ประโยชน์จากแผนที่และข้อมูลทางแผนที่เพื่อการพัฒนาที่ดิน

2) เพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงาน ได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับงานพัฒนาที่ดินและงานด้านอื่น ๆ ที่เป็นภารกิจของกรมพัฒนาที่ดิน อีกทั้งทำให้เกิดมาตรฐานการปฏิบัติงานเฉพาะด้านที่มีความสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ต่อหน่วยงาน/การนำมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน

.....นำไปประยุกต์ใช้ประกอบการทำงานด้านวางแผนการใช้ที่ดิน ตามภารกิจหน้าที่ของกรมฯ ให้มีประสิทธิภาพ ในด้านแผนที่และข้อมูลทางแผนที่เพื่อการพัฒนาที่ดิน.....

2.3 ปัญหาและอุปสรรคในการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ฯ

.....ไม่มี.....

2.4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....บุคลากรทุกคนควรเข้ารับการอบรม เนื่องจากปัจจุบันการใช้ประโยชน์จากแผนที่และข้อมูลทางแผนที่ด้านการพัฒนาที่ดิน ได้มีบทบาทในการทำงานมากขึ้นในการพัฒนาที่ดินเชิงระบบ จึงจำเป็นต้องมีความรู้ด้านแผนที่การพัฒนาที่ดิน เพื่อให้การทำงานตามภารกิจหน้าที่ของกรมฯ ได้รับประโยชน์และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด.....

ลงชื่อ.....

(นางวิรัชกานต์ พุ่มทอง)

ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ผู้รายงาน

วันที่.....9.....เดือน.....สิงหาคม.....พ.ศ. ....2566.....

ส่วนที่ 3 ความเห็นของผู้บังคับบัญชา

ทราบ

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

(นายเชษฐารุจ จันทร์เปลง)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

วันที่.....๙.....เดือน.....ส.ค.....พ.ศ. ....๖๖.....